

Utredningen om polisens beredskap

Överlämnande av betänkandet
Polisiär beredskap i fred, kris och krig
SOU 2025:57

19 maj 2025

Polisens beredskap behöver stärkas

- Allvarligt säkerhetsläge, bred och alltmer komplex hotbild, högt terrorhot.
- Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har en viktig roll i samhället, beredskapssystemet och totalförsvaret.

Utredningens uppdrag

Övergripande uppdrag

- Stärka Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beredskap.
- Inför kriser och andra samhällsstörningar i fredstid samt vid höjd beredskap och krig.

Deluppdrag

- Stöd till polisen från Försvarsmakten.
- Helikoptertransporter.
- Polisens skydds- och bevakningsuppgifter.
- Polismäns folkrättsliga ställning i krig.
- Inrättande av en polisiär förstärkningsresurs.
- Gränsövervakningen i krig.

Försvarmaktens stöd – våra utgångspunkter

Problembild

- Försämrat omvärldsläge och en alltmer komplex hotbild.
- Terrorism inte det huvudsakliga hotet i fredstid.
- Behov av ett mer flexibelt regelverk.
- Inte framkommit behov av utökat stöd för att motverka den systemhotande brottsligheten.

Utgångspunkter

- Fortsatt restriktiv syn på militär medverkan i polisiär verksamhet.
- Grundregel – stöd endast i särskilda undantagsfall.
- Under polisens ledning.
- Inom ramen för de regler som gäller för polisen.
- Inte dimensionerande.

En ny lag om Försvarsmaktens stöd

- En ny lag om Försvarsmaktens stöd till polisiär verksamhet i särskilda fall den 1 januari 2027.
- Terroristbrottslighet enligt terroristbrottslagen.
- Annan brottslig verksamhet i särskilt allvarliga situationer.
- Oskadliggörande av drönare.
- Nödvändigt och polisens egna resurser otillräckliga.
- Lämpligt och proportionerligt.
- Regeringens medgivande.
- Försvarsmakten har lämpliga resurser.
- Inte allvarligt hindrar ordinarie verksamhet.
- Under direkt ledning av polis.
- Polismans befogenhet m.m.

Helikoptertransporter – problembild

- Polisen beroende av andra aktörers medeltunga helikoptrar.
- Statens samlade helikopterresurser begränsade.
- Nuvarande ordning inte tillräcklig – inte heller ändamålsenlig för det samlade resursutnyttjandet.
- En ny lösning behövs före 2030–2035. Betydande ledtider!
- Stora synergieffekter om civila aktörer delar system. Mycket begränsade fördelar med kombination av civila och militära system. Ett unikt helikoptersystem för Polismyndigheten bör undvikas.
- En mer omfattande kartläggning och analys krävs.

Helikoptertransporter – förslag

Förslag på regeringsuppdrag för att nå en långsiktig lösning

- Analys av polisens samlade behov av helikoptrar.
- Sammanställning av kravspecifikationer som kan ligga till grund för en möjlig gemensam systemlösning.
- Utredda förutsättningarna för ett samlat resursutnyttjande av nödvändig infrastruktur.

Förslag på åtgärder på kort sikt

- En ny förordning om helikopterstöd från Sjöfartsverket.
- Ändringar i förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet som möjliggör stöd till polisen även i vissa riskfyllda situationer.
- Regeringsuppdrag i syfte att identifiera åtgärder som kan säkerställa ett mer ändamålsenligt helikopterstöd på kort sikt.

Polismäns folkrättsliga ställning i krig ändras

Dagens ordning

- Kartläggning av polisens uppgifter i krig.
- Växling mellan uppgifter av civil och militär karaktär.
- Folkrättslig ställning som kombattanter.
- Kan medföra oönskade effekter för polisens civila uppdrag och skyddet av civilbefolkningen.

Förslag

- Polismän ska ha civil folkrättslig status.
- Bedömningen utgår ifrån det militära behovet, den polisiära förmågan, effekten för totalförsvaret och praktiska och folkrättsliga perspektiv.

Reservpolis – en ny polisiär förstärkningsresurs

- Höjd beredskap och krig påverkar polisens verksamhet.
- Ändamålsenligt, kostnadseffektivt och skyndsamt sätt att stärka polisens beredskap.
- En ny förordning om reservpoliser den 1 oktober 2026.
- Bemannas med personer som redan har relevant kompetens.
- Civilplikt, krigsplaceras hos Polismyndigheten, krigstjänstgöring och beredskapstjänstgöring.
- Ingen reglering för fredstida förhållanden.

Reservpolisernas befogenheter och uppgifter

- Direkt förstärkning för Polismyndigheten, indirekt förstärkning för Säkerhetspolisen.
- Samma befogenheter som en polisman.
- Ska stå under direkt ledning av en ordinarie polisman.
- Ska utföra uppgifter som är lämpliga.

Skydd och bevakning

- Resurskrävande uppgift.
- Reservpoliser kan stärka polisens beredskap vid höjd beredskap och krig.
- Säkerhetspolisen ska ges rätt att besluta tillfälligt att myndighetens alternativa ledningsplatser ska vara skyddsobjekt.
- Behov av helhetsbild och samordning.

Gränsövervakningen i krig behöver moderniseras

- Nuvarande regelverk från 1979 inte längre ändamålsenligt.
- Behov att säkerställa effektiv användning av de samlade resurserna i de civila verksamheterna.
- Stärkt samverkan och utökad samordning av gränskontrollverksamheterna.

En ny lag om stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter vid höjd beredskap

- En ny lag den 1 januari 2027.
- Stärkt samverkan som bygger på fredstida strukturer.
- Polismyndigheten (samordningsansvarig), Tullverket, Kustbevakningen och Försvarmakten. Samråd med civilområdesansvariga länsstyrelser.
- En förberedande och en aktiv fas.
- Aktivering vid höjd beredskap eller om det krävs med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap.
- Vissa kompletterande befogenheter.
- Civil folkrättslig ställning i krig.

Sammanfattning av utredningens huvudsakliga förslag

- En ny lag om Försvarsmaktens stöd – som i viss mån utökar myndighetens möjligheter att lämna stöd till polisen.
- Ett antal regeringsuppdrag i syfte att säkerställa polisens behov av helikoptertransporter på kort och lång sikt.
- Polismän ska inte längre ha kombattantstatus.
- Reservpoliser införs som en ny polisiär förstärkningsresurs.
- Säkerhetspolisen ska få besluta att myndighetens tillfälliga ledningsplatser ska vara skyddsobjekt.
- En ny lag om stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter vid höjd beredskap.

Tack!

